

Miten olla hurskas? – Kolmen uskonnon keskustelua

Teksti on julkaistu myös osoitteessa: <https://teologia.fi/2021/12/miten-olla-hurskas-kolmen-uskonnon-keskustelu/>

Islamin, juutalaisuuden ja kristinuskon edustajia kokoontui syksyisessä illassa 7.10.2021 teologien ”olkkariin” keskustelemaan pyhistä kirjoituksistaan. Tapaaminen onnistui kasvatusten, mikä oli keskustelun kannalta mielekästä – onhan tätä odotettu. Keskusteluun osallistui kymmenen henkilöä, joista jokainen toi oman panoksensa. Tällainen kuunteleva keskustelu on pitkään kestänyt tapa tuoda eri uskontojen edustajia yhteen. Ymmärryksen lisääminen ja uusien näkökulmien saaminen on ytimessä. Tällä kertaa osallistujat olivat suurimmalta osin korkeakouluopiskelijoita. Näin ollen näkökulma oli hieman uudenlainen tällä keskustelukerralla, sillä ennen mukana on saattanut olla imaameja, rabbiineja ja yliopiston lehtoreita. Illan keskustelun teemana oli ”Millainen on hurskas ihminen?”. Tätä lähdettiin pohtimaan tekstejä esitellen ja niistä kysyen sekä keskustellen.

Tekoja ihmisille, tekoja Jumalalle

Juutalainen opiskelija aloitti esittelemällä *Isien ja oppineiden opetuksien (Pirke Avot)* kappaleita kolme ja neljä. Teksti löytyy *Mišnasta*, ja näin ollen sisältyy rabbiinisen juutalaisuuden pääteokseen *Talmudiin*. Teksti on laajemmin osa didaktista juutalaista eettistä kirjallisuutta ja Pirke Avotilla on rabbiinisista teksteistä ehkä näkyvin asema juutalaisuudessa. Tämän tekstin valinta toi muiden osallistujien tietoon juutalaista kirjallisuutta laajemmin, sillä usein juutalaista kirjallisuutta listatessa mieleen saattaa tulla vain *Toora*. Teksti oli kirjoitettu paperille sekä suomeksi että alkukielellä hepreaksi. Näin keskustelu sai myös hieman eksegeettistä sävyä.

Keskustelua syntyi erityisesti tekoihin liittyen. Kappaleen kolme jae 12: ”Hänellä oli tapana sanoa: ’Jokaisella, jonka teot ovat suuremmat kuin hänen viisautensa, säilyy viisaus. Jos hänen viisautensa on suurempi kuin teot, hänen viisautensa ei säily’”, puhutteli osallistujia. Teoilla näyttäytyy olevan suuri merkitys. Edellinen jae ikään kuin kehottaa ”tee enemmän, puhu vähemmän”. Tekoja täytyy tehdä niin toisille kuin Jumalallekin. Muslimit yhtyivät tekojen merkityksen korostamiseen. Se, mitä tehdään tässä elämässä nyt, vaikuttaa esimerkiksi lapsiin ja tulevaan maailmaan. Hyvässä maailmassa on helpompi elää hyvää elämää hyvillä teoilla. Osallistujat löysivät tekstistä tuttuja piirteitä muista teksteistä. Esimerkiksi Sokrateen ajatukset viisaudesta sopivat tähän tekstiin osuvasti. Näin teksti saa myös filosofisen näkökulman. Muita ulkopuolisen tekstin näkökulmia toi pätkä Matteuksen evankeliumista (7:24–27). Vertaus kahdesta rakentajasta, joista toinen rakentaa talon hiekalle ja toinen kalliolle, muistuttaa esitellyn tekstin 22. jae. Puu pienine juurineen kaatuu, mutta suuret juuret kestävät kaiken. Omilla teoilla ja järkevyydellä on siis väliä.

”Ei pelkkiä tyhjiä rituaaleja”

Muslimeilla esiteltävänä tekstinä oli säe 177 Lehmän suurasta, joka on *Koraanin* toinen suura. 286 säkeellään se on pisin Koraanin suurista. Lehmän suura on käytössä esimerkiksi parantumista vaativissa tilanteissa ja kodin siunaamisissa. Teksti esiteltiin paperilla sekä suomeksi että alkukielellä arabiaksi. Alkukielellä luettuna tekstistä saa enemmän irti, eikä aina vajavaisen käännöksen vuoksi ulkopuolelle jää olennaisia osia.

Tekojen merkitys tässä tekstissä korostuu juutalaisen tekstin tavoin, ja tekojen teemasta olikin mielekästä jatkaa keskustelua. Teksti vastaa suoraan kysymykseen ”Millainen on hurskas

ihminen?”. Hurskautta on muun muassa uskoa Jumalaan, Kirjaan ja profeettoihin, auttaa sukulaisia, köyhiä ja pyytäviä sekä täyttää luvatut asiat ja olla kärsivällinen. Tekojen määrä ja suuntautuneisuus aiheutti kysymyksiä muun muassa siinä, onko tärkeämpää tehdä tekoja ihmiselle vai Jumalalle.

Pohdinnan tulos oli siinä, että hyvät teot ja apu toisia ihmisiä kohtaan ovat samalla tekoja Jumalalle. Tähän sekä juutalainen että kristitty osapuoli pystyivät jollain tasolla samaistumaan. Ikään kuin toisen auttaminen ja hyvät teot tuovat esiin Jumalan luomistyön kunnioituksen.

Tässä tekstissä erityistä kiinnostusta herätti ”Jumalan pelkääminen”. Jumalan pelko käsitteenä on muissakin uskonnoissa tuttu. Esimerkiksi Vanhassa testamentissa Jobia kuvataan hurskaaksi ja jumalaapelkääväksi (Job.1:1). Kysymykset siitä, miksi Jumalaa pitää pelätä tai mitä se loppujen lopuksi edes tarkoittaa, nousivat pintaan. Ajatus, että Jumalan pelkääminen kertoo siitä, että tunnustaa olemassa olevan itseään korkeamman voiman, vaikutti osallistujista loogiselta. Jumalaa pelkäämällä pysyy Jumalassa ja näin hurskaus näkyy.

Usko ja teot kulkevat käsi kädessä. Uskovan ihmisen ominaisuuksiin kuuluu hyvien tekojen tekeminen toisille ja Jumalalle. Rituaalit ilman uskoa ja tarkoitusta ovat vain rituaaleja. Teot siis ”eivät ole pelkkiä tyhjiä rituaaleja”, kuten yksi osallistujista sanoi, vaan ne on osoitettu aina Jumalalle.

Lähimmäisenrakkautta painottaen

Viimeisenä tekstin esittelyvuorossa oli kristittyjen pyhä teksti. Tekstiksi oli valikoitunut Uudesta testamentista Roomalaiskirjeen luku 13, jakeet 8–10, jossa apostoli Paavali antaa seurakunnalle ohjeita, kuinka toimia toista kohtaan. Teksti oli paperilla sekä suomeksi että alkukielellä kreikaksi. Kuten edellisissä esityksissä, alkukielen esiintuominen syventää tekstin ymmärrystä.

Yhdeksännessä jakeessa on lueteltuna neljä käskyä dekalogista eli kymmenestä käskystä. Nämä veivät osallistujien ajatukset jälleen kerran tekojen merkitykseen. Jokainen näistä neljästä käskystä, esimerkiksi ”Älä tapa”, ovat muotoiltu kielteisesti. Tämä tuo myös tekemättä jättämisen ulottuvuuden keskusteluun. Kuinka suuri merkitys tekemättä jättämisillä on verrattuna teoihin? Onko tekemättä jättäminen pahempi asia kuin paha teko? Kysymykset hyvistä ja pahoista teoista näyttäytyivät erityisen kiinnostavilta osallistujille.

Esitelty teksti keskittyy eritoten rakkauteen. Muun muassa toisen rakastamisella täyttää lain vaatimukset, ja osa Rakkauden kaksoiskäskystä, ”Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi”, on tekstin ytimessä. Jumalalta saatu rakkaus vaikuttaa ihmisissä, ja näin he osoittavat rakkautta toisille. Tästä nousi yhtymäkohta muslimeiden ajatukseen siitä, että Jumalaan uskovalla on ominaisuus tehdä hyvää. Se, että jokainen uskova on Jumalan rakkaudessa hurskas, aiheutti pohdintaa ja kyselyä: Mikä sitten on lopulta tekojen merkitys? Kysymys vaikutti olevan vaikea myös kristityille. Pohdinta päättyi siihen ajatukseen, että Jumala ei tarvitse ihmisten tekoja vaan toiset ihmiset. Vaikka teoilla ei voi vaikuttaa omaan hurskauteensa, voi niillä olla hyötyä toisille ihmisille.

Jasmin Huikka

Helsingin yliopiston teologian kandidaatti ja Teologian ylioppilaiden tiedekuntayhdistyksen (TYT) hallituksen jäsen